

Tantárgy neve/kódja:	Régi irodalmak története I. Antik esztétika/BI-DK-053
Tárgyfelelős:	dr. Dobos István DSc, egyetemi tanár
Tantárgy oktatója:	Pataki Elvira PhD, egyetemi docens
Kreditszám:	5 kredit
Óratípus:	előadás
A tantárgy céljának rövid ismertetése:	A tárgy az általános művészetet elméleti diskurzusban máig megkerülhetetlen ókori esztétika, irodalomkritika fogalomrendszerét és fejlődéstörténetét mutatja be. A cél, hogy a görög-latin nyelvi kompetenciával nem rendelkező hallgató elsajátítsa a klasszikus antikvitás műveinek olvasásához és interpretációjához szükséges alapvető stratégiákat, megismerje az ókori irodalomelmélet fogalomrendszerét és mindezeket a későbbiekben aktívan alkalmazni tudja bármely más történeti korokból származó irodalmi alkotások elemzése során.
Elsajátítandó elméleti ismeretanyag:	Az európai és a magyar irodalomban egészen a romantika koráig a művészetről való gondolkodás normatív-imitatív alapja a klasszikus antikvitásban kialakult műfaji kánon, illetve Platón és Aristotelés művészetfelfogása. A kurzus a kezdetektől mutatja be a mai irodalomelméletben is kulcsfontosságú ókori kritika alapjait, fogalomrendszerének kialakulását, változásait. Alaptémák: a költészet eredete és ontológiája; a mű, az alkotó és a befogadó közti viszonyrendszer kérdései, immanens poétikák, egyes filozófiai irányzatok művészetfelfogása.
Elsajátítandó gyakorlati ismeretanyag:	Az irodalom fogalmának kialakulása Írásbeliség és orális hagyomány Tárművészetek: zene és irodalom lényegi összetartozása, a képzőművészet nem múzsai mivolta A költészet isteni eredete (a Múzsák, a Szirének, Orpheus, etc.) A műnemek és műfajok kialakulása Homéros: az epikusénekmondó alakja, a költői tudás eredete (inspiráció, <i>ars</i> és <i>natura</i> , <i>imitatio</i> és <i>aemulatio</i>) Az irodalom társadalmi funkciói: identitásképzés, közösségi emlékezet, tanítás Az alkotó emancipálódása a lírában: a <i>poesis</i> , <i>poiétés</i> fogalma Platón művészetelmélete (idea/valóság) műalkotás összefüggése A művészet szerepe a megismerésben Az irodalom jellem- és közösségformáló funkciója, társadalmi szabályzás) Kánonképzés A retorika születése, a nyelv és a gondolat szuverenitása, a meggyőzés eszközei, a szó manipulatív ereje a szofisztikában Aristotelés irodalomelmélete (epika és dráma viszonya, <i>mimésis</i> és <i>katharsis</i>) Szellemi globalizáció: a hellénizmus korszaka (Könyvtárkultúra, a filológia születése, az irodalom intézményesülésének kezdetei) A klasszikus görög műveltség (<i>paideia</i>) fogalmának kialakulása és későbbi recepciója Kulturális transzfer az antikvitásban: a görög és római irodalom viszonya A horatiusi <i>Ars poetica</i> Kitekintés: 1. az ókori irodalom recepciója a humanizmusban

<p>A 2-4 legfontosabb kötelező irodalom felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	<p>Kézikönyvek: Tegyei I.- Kapitánffy I. – Szepessy T. Bevezetés az ógörög irodalom történetébe, Budapest, Eötvös Collegium 2013- ISBN: 9786155371080. Online elérhetőség: http://honlap.eotvos.elte.hu/wp-content/uploads/2016/02/Bevezetes_az_ogorog_irodalom_tortenetebe_beliv.pdf</p> <p>Destrée, P., Murray, P. (eds.): <i>A companion to ancient aesthetics</i>. Malden, MA: Wiley Blackwell, 2015, ISBN: 9781444337648 Olvasandó fejezetek: 31-68; 143-178; 329-341, 393-406. (Könyv formátumban az MTA könyvtárban elérhető, jelzet: BC-104.009) Szabad online elérés: https://archive.org/details/destree-murray-2015-a-companion-to-ancient-aesthetics</p> <p>Forrásszövegek: epikus és lírai szemelvények (Homéros, Hésiodos, Pindaros, Sapphó): <i>Görög költők antológiája</i> (szerk. Szepessy T.) Typotex, Budapest 2007, ISBN 978-963-7546-88-4</p> <p>Platón: <i>Phaidrosz</i>. Ford. Simon A. Platón összes művei, Atlantisz, Budapest, 2005, ISBN 9789639165809</p> <p>Aristotelés: <i>Poétika és más költészettani írások</i>. Ford. Ritoók Zs., szerk. és a jegyzetek Bolonyai G., Pannon Klett, Budapest, 1997, ISBN 9639023159</p> <p>Horatius: <i>Ars poetica</i> (Kőrösi I. ford., legutóbbi kiadás: Horatius: <i>Válogatott versek</i>. Európa Diákkönyvtár, Budapest 2006, ISBN: 2310012552816</p>	
<p>A 2-4 legfontosabb ajánlott irodalom felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)s</p>	<p>Irene de Jong: <i>Narratology and Classics</i>. OUP Oxford, 2014, ISBN 97801996886922014. Online formában: https://www.scribd.com/document/887983707/Narratology-and-Classics-A-Practical-Guide-1st-Edition-Irene-J-F-De-Jong-pdf-download</p> <p>Simon Attila: <i>Affektív megértés. Hermeneutikai határmezsgyék az antik esztétikában, retorikában és poétikában</i>. Classica et Theoria 4. Ráció Kiadó, Budapest, 2022, ISBN 978-615-5657-67-6</p> <p>Pataki Elvira: <i>(Déli) álom és költőavatás az ókori görög irodalomban</i>. Antikvitás és reneszánsz 9 (2022) 9-48. Online: https://doi.org/10.14232/ANTIKREN.2022.9.9-48</p> <p>Adorjáni Zsolt: <i>Hatalom és költészet. Irodalom a hellenisztikus korban</i>, Libri, Budapest 2023, ISBN 9789636041922</p>	
<p>Elmélet-gyakorlat aránya:</p>	<p>Elméleti óra óraszám: 2</p>	<p>Gyakorlati óra óraszám: 2</p>

Az alkalmazott oktatási módszerek:	Elméleti előadás vizuális és auditív szemléltetőeszközök bevonásával, műelemzés, közös színházlátogatás és előadáselemzés
Az értékelés módja:	Szóbeli vizsga, háromfokozatú jegy
Az értékelés kritériuma:	Az előadásokon való részvétel, az előadások anyagának elsajátítása, a forrásszövegek alapos ismerete, az ajánlott irodalom egy tételének önálló feldolgozása
Miként járul hozzá a tantárgy a doktori iskola képzési programjában tanulási eredményként megjelölt MKKR 8. szintű tanulási eredmények eléréséhez.	Az antik esztétika című bevezető kurzus az irodalomtudományi doktori iskola hallgatói számára általános elméleti kiindulópontot jelent a későbbi korszakok irodalmának stúdiumai előtt. A hallgató elsajátítja a műfajelmélet, irodalomkritika és esztétika ókori fogalomrendszerét, terminológiáját, kánonképző mechanizmusait, átlátja annak fejlődéstörténetét. Rendelkezik a téma kutatását lehetővé tévő fő irányelvek ismeretével, képes meglátni az összefüggéseket, alkalmas a tárgykörben felmerülő problémák megfogalmazására. Megszerzett tudása révén megfelelő eszközkészlettel rendelkezik a klasszikus, illetve azt szorosan imitáló későbbi irodalomtörténeti korok alkotásainak értelmező, kreatív olvasására. Ismeri és aktívan használni tudja azon ókori eredetű fogalomkészletet, amely a mai műfajelméleti, irodalomtörténeti, esztétikai diskurzusnak is elengedhetetlen kiindulópontja. Általános rálátása lesz az európai irodalom történeti folyamataira, ezáltal képes önálló kutatás folytatására.